

FOI MEMO

Projekt/Project
SLO, RUFS

Sidnr/Page no
1 (9)

Projektnummer/Project no Kund/Customer
E13663, A11901 FM
FoT-område

Handläggare/Our reference
Nils Dahlqvist

Datum/Date
2019-07-01

Memo nummer/number
FOI Memo 6788

Långsiktiga trender i Rysslands utveckling 2045

Sammanfattning

- **Inrikespolitik.** Putins popularitet har minskat på senare år och förtroendet för statliga institutioner, inklusive regeringen, är relativt lågt. Den politiska repressionen tilltar och oberoende journalister och demokratiaktivister pressas hårt.
- **Demografin** är en utmaning för landet. Befolkningen åldras och andelen arbetsföra minskar. Arbetskraftinvandring från forna sovjetstater mildrar utvecklingen något.
- **Socialpolitiska** satsningar utlovas av Kreml. Den ekonomiska situationen gör löftena svåra att infria.
- **Ekonomi** är fortsatt svag. Ryssland beräknas ha en låg tillväxt under de nästkommande åren. Landet är fortsatt beroende av inkomster från energisektorn, vilken står inför strukturella utmaningar. Djupgående reformer behövs om tillväxttakten ska öka.
- Rysslands **säkerhetspolitik** präglas av en vilja att omdana den rådande världsordningen. Moskva vill ses som en stormakt vars intressen måste respekteras, särskilt i närområdet. Hållningen gentemot Väst är fortsatt konfrontativ.
- Ryssland bedriver en alltmer aggressiv **utrikespolitik**. Moskva vill bryta Västs sanktionspolitik och underminera sammanhållningen inom EU och Nato. Kina framträder allt tydligare som en strategisk partner. Satsningar görs på att stärka relationerna till flera länder i Afrika och Mellanöstern.
- **Försvarspolitik.** Den militära förmågan har stärkts betydligt efter omfattande satsningar och reformåtgärder under det senaste decenniet. Under kommande år ges militären inte lika mycket medel, men moderniseringen av de väpnade styrkorna fortsätter.

1. Inledning

Detta memo beskriver trender i Rysslands långsiktiga utveckling, med fokus på inrikespolitik, demografi, socialpolitik och ekonomi, samt utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. Utblicken för analysen är fram till år 2045, men tyngdpunkten ligger på den förväntade utvecklingen under de närmaste åren.

Texten är baserad på ett underlag som beställts av Försvarsmakten inom ramen för projektet Stöd till långsiktiga omvärldsanalyser (SLO).

2. Rysk inrikespolitisk, demografisk, social och ekonomisk utveckling

2.1 Inrikespolitik

I takt med att befolkningens levnadsstandard inte förbättras minskar förtroendet för den politiska ledningen. Annekteringen av Krim gav en kraftig skjuts uppåt för den politiska ledningens förtroendesiffror, men den effekten tycks redan ha avtagit. Vladimir Putin åtnjuter fortsatt ett starkt stöd, men det finns också ett utbrett missnöje, inte minst på grund av en mycket impopulär pensionsreform som framlades sommaren 2018. De starka tillväxtåren under början 2000-talet, som är en viktig förklaring till Putins popularitet, kommer bli svåra att upprepa.¹ Korruptionen är fortfarande utbredd inom statlig och privat sektor och förtroendet för de flesta av samhällets institutioner, med vissa undantag, är lågt.²

Det finns få tecken på förändring i den politiska ledningen, men osäkerhet råder inför framtiden. Putin får enligt konstitutionen (som föreskriver att en president inte får sitta mer än två ämbetsperioder i följd) inte ställa upp i presidentvalet 2024. Det är alltså klart vad som då kommer ske, eftersom det inte finns någon självklar efterträdare till Putin. Ett alternativ är att Putin fortsätter de facto styra landet som premiärminister, som han gjorde mellan 2008–2012. Ett annat alternativ är att han gör ett försök att lämna politiken till förmån för en utvald efterträdare. Ett tredje alternativ vore att skriva om konstitutionen för att möjliggöra att Putin behåller makten i en ny roll.³ Oavsett vad som sker så kommer successionsfrågan att förbli en svaghet i det ryska systemet då de formella politiska processerna är satta ur spel.

¹ Muchametsjina, Jelena (2019) "Tjetvertjy krizis rejtingov Putina za 20 let: tjto delat vlasti?" *Vedmosti* <vedomosti.ru/politics/articles/2019/02/21/794828-cto-delat#galleries%2F140737494365037%2Fnormal%2F1>

² *Transparency International* (2018) "Corruption Perception Index: Russia" <transparency.org/country/RUS>

³ Archipov, Ilja (2018) "Russia Considers Constitution Changes as Putin Faces Term Limits" *Bloomberg* <bloomberg.com/news/articles/2018-12-26/russia-considers-constitution-changes-as-putin-faces-term-limits>

Den politiska ledningen vidtar åtgärder för att ytterligare begränsa yttrandefriheten. I mars 2019 trädde en lag i kraft som kriminaliserar uttryck som uppvisar respektlöshet för myndigheter, myndighetspersoner och myndighetssymboler.⁴ Ett ökande antal personer lagförs på grund av åsikter de uttrycker i sociala media och den populära chattapplikationen Telegram har förbjudits.⁵ En lag har antagits om skapandet av ett ”suveränt internet” som ska minska volymen av rysk trafik som går genom utländska servrar och förbättra möjligheterna att övervaka den trafik som går inom landet. Samtidigt har befolkningen historiskt åtnjutit en relativ frihet på internet, vilket försvårar ryska myndigheters möjligheter att göra inskränkningar utan att mötas av protester.⁶

Rysk media är hårt kontrollerad och nationalism blandas med antivästerländsk propaganda för att fostra kommande generationer. Samtliga nationella tevekanaler och större delen av radio och tryckta medier kontrolleras av statsägda företag eller av regimtrogna affärsmän.⁷ De få medier som fortfarande är oberoende utsätts för hårt tryck från myndigheter och når ut till en försvinnande liten del av befolkningen. Statskontrollerad media har ett mycket högt tonläge och utmålar Väst, särskilt USA, som aggressivt och fientligt. Fortsatta ansträngningar görs för att ingjuta en militärpatriotisk fostran i kommande generationer. Som ett led i detta upprättade det ryska Försvarsministeriet 2016 en så kallad frivillig ungdomsarmé (*Junarmija*) för barn mellan 7 och 18 år. Målsättningen är att över en miljon barn ska vara inskrivna till år 2020.⁸

Den ryskortodoxa kyrkan är fortsatt politiserad och understödjer regeringens politik. År 2016 beskrev sig cirka 70 procent av Rysslands befolkning som ortodoxt troende, men religionen spelar för de flesta en obetydlig roll i vardagslivet. Dessa siffror har varit stabila under flera år och det finns få tecken på förändringar framöver.⁹ Den ryskortodoxa kyrkan tar aktiv ställning för regeringen och dess värdekonserverativa politik. Patriark Kirill och den ryskortodoxa kyrkan har en stark ställning bland troende i flera grannländer, men förtroendet har tagit skada efter att kyrkan, efter viss tvekan, ställde sig på Kremles sida under kriget i Ukraina.¹⁰ Beslutet av patriarken i Konstantinopel att erkänna den ortodoxa kyrkan i Ukraina som självständig innebär en enorm prestigeförlust för Moskvpatriarkatet. Det finns en farhåga om att detsamma kan ske med andra kyrkor som lyder under Moskva.¹¹

⁴ Federalnyj zakon ot 18.03.2019 Nr. 30-F3. “O vnesenii izmineniija v Federalnyj zakon ‘Ob informatsii, informatsionnyh tehnologijach i o zasjtjite informatsii’” <publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001201903180022>

⁵ Verkhovsky, Alexander (2018) “Prosecuted ‘for Words’: Will Putin’s Amendment Have a Liberalizing Effect?” *SOVA – Center for Information and Analysis* <sova-center.ru/en/xenophobia/reports-analyses/2018/10/d40158>

⁶ Vendil Pallin, Carolina (2019) “Ryssland nationaliserar internet – lagförslaget om ett suveränt internet” FOI Memo 6680.

⁷ *Freedom House* (2019) “Freedom in the World: Russia” <freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/russia>

⁸ Tarasov, Aleksej (2019) “Detstvo – pod ruzjjo” *Novaja Gazeta* <novayagazeta.ru/articles/2019/03/13/79863-detstvo-pod-ruzhie>

⁹ *Pew Research Center* (2017) “Religious Belief and National Belonging in Central and Eastern Europe” <pewforum.org/2017/05/10/religious-belief-and-national-belonging-in-central-and-eastern-europe>

¹⁰ Liik, Kadri & Metodiev, Momchil & Popescu, Nicu (2019) “Defender Of The Faith? How Ukraine’s Orthodox Split Threatens Russia” *European Council on Foreign Relations* <ecfr.eu/page/-/defender_of_the_faith_how_ukraines_orthodox_split_threatens_russia.pdf> s. 7.

¹¹ *Ibid.* s. 21-25.

2.2 Demografi och socialpolitik

Befolkningen minskar och blir allt äldre. Enligt FN:s prognoser kommer befolkningen ha minskat från dagens 145 miljoner till 134 miljoner vid år 2045 samtidigt som andelen över 60 år kommer stiga från cirka 28 till 36 miljoner under samma period.¹² Målet enligt den nationella utvecklingsstrategin att befolkningen ska öka ter sig ouppnåeligt. 2017 var medellivslängden 78 år för kvinnor och 68 år för män, vilket är i höjd med världsgenomsnittet men långt under de flesta industrialiserade länderna.¹³ Sammantaget har Ryssland en befolkningsstruktur som innebär att allt färre måste försörja allt fler. Ryssland har en positiv nettomigration, till största delen bestående av lågutbildad arbetskraft från republikerna i Centralasien, vilket bidrar till att mildra den annars negativa demografiska utvecklingen.

Kreml signalerar om reformer för att förbättra välfärdssystemet och öka befolkningens välstånd. I ett presidentdekret från 2018 fastställs en rad övergripande välfärdsmål fram till 2024, bland annat att Rysslands befolkning och den allmänna medellivslängden ska öka, fattigdomen halveras samt att pensioner och reallöner ska stiga.¹⁴ Dessa målsättningar är på intet sätt nya men är till större delen orealistiska.

2.3 Ekonomi

De ryska tillväxtsiffrorna pekar uppåt efter flera års recession, men återhämtningen går trögt och strukturella problem återstår. Ekonomin är alltjämt beroende av olja och gas. Bränsle och mineraler står för nästan en tredjedel av exporten och inkomster därifrån utgör uppåt hälften av den federala budgeten. Oljepriset kommer fortsatt spela en avgörande roll för storleken på framtida budgetar. De kommande åren förväntas tillväxten inte överstiga 1,5 procent årligen, vilket är lägre än den genomsnittliga tillväxten i världsekonomin.¹⁵ Rysslands mål att bli världens femte största ekonomi i termer av köpkraftsjusterad BNP ter sig orealistiskt. Istället för strukturella reformer och diversifiering sker fortsatt statlig styrning av landets ekonomi.

Västs sanktionspolitik ger effekt och Rysslands försök till importsubstitution och ökad handel med tredje land ger blandade resultat. USA:s och EU:s sanktioner efter Rysslands olagliga annektering av Krim och krigföring i Donbas begränsar Rysslands tillgång till Västs finansiella marknader samt utrustning och teknologi. Rysslands importsubstitutionspolitik och motsanktioner bidrar till att isolera landet ytterligare. Sanktionerna har en noterbar påverkan på

¹² United Nations "World Population Prospects 2019" <population.un.org/wpp/Graphs/Probabilistic/POP/TOT/643>

¹³ Tass (2019) "Skvortsova: prodolzjitelnost zjizni uvletjilas potjti na god" <tass.ru/forumsochi2018/articles/4962478>

¹⁴ Presidentdekret Nr. 204, (2018) "O natsionalnych tseljach i strategitjeskich zadatjach razvitija Rossijskoj Federatsii na period do 2024 goda" <kremlin.ru/acts/bank/43027>

¹⁵ Oxenstierna, Susanne (Forthcoming) "Russia's Military Spending" in Westerlund, Fredrik & Oxenstierna, Susanne (red.) *Russian Military Capability in a Ten-Year Perspective*. FOI.

rysk ekonomi, särskilt vad gäller utländska investeringar. Framförallt kan sanktionerna bli kännbara på sikt.¹⁶

Ryssland halkar efter inom forskning och utveckling (FoU). Enligt OECD spenderar Ryssland drygt en procent av BNP på FoU, vilket är betydligt mindre än exempelvis USA, Kina och Tyskland. Större delen av FoU bedrivs i statlig eller semistatlig regi och Ryssland har relativt få privata, innovativa företag som kan mäta sig internationellt. Bristen på en rättsstat och upphovsrättskydd bidrar till att avskräcka entreprenörer från att starta egna företag.¹⁷ Otillräcklig återväxt av unga ingenjörer och forskare är också ett påtagligt problem. Den alltmer globaliserade arbetsmarknaden gör det svårare för ryska företag och universitet att locka högutbildad personal eftersom bland annat högre löner och bättre karriärmöjligheter finns utomlands, vilket leder till *braindrain*. Även den politiska repressionen på hemmaplan bidrar till utflödet av unga talanger.¹⁸

3. Rysk utrikes-, försvars- och säkerhetspolitisk utveckling

3.1 Säkerhetspolitik

Ryssland intar en konfrontativ hållning gentemot Väst och försöker omskapa den rådande, regelstyrda världsordningen. I ryskt strategiska doktrindokument förutspås transformeringen från en unipolär maktordning dominerad av USA till en värld med flera maktcentra leda till hårdnande konkurrens och ökande konfrontationer. Ryssland vill bli erkänt som en stormakt med en global röst som andra länder måste förhålla sig till, samt med en hegemonisk ställning i sitt närområde som innebär att Ryssland har vetorätt i sina grannländers interna angelägenheter. Folkliga protester inom Ryssland såväl som i närområdet ses som försök från Väst att med våld tvinga fram regimförändringar. Ryssland är fortsatt berett att intervensera i sitt närområde, inklusive med militära medel, för att kväsa protester som Kreml anser undergräver Rysslands säkerhet. Att förhindra att fler länder i Rysslands närområde blir medlemmar i EU och Nato har högsta prioritet.¹⁹

Ryssland visar sig beredvilligt att intervensera utomlands med såväl militära som ickemilitära medel. Den ryska hotuppfattningen har varit mer eller mindre oförändrad sedan 1990-talet, men beredvilligheten att genomföra militära interventioner utomlands, såsom i Syrien och Ukraina, ökar i takt med att den militära förmågan förbättras. Ryssland använder en rad verktyg i kombination för att nå politiska mål – alltifrån militär makt till cybropoperationer

¹⁶ Butler, Nick (2018) "How Well Are Russia Sanctions Working?" *Russia Matters* <russiamatters.org/analysis/how-well-are-russia-sanctions-working>

¹⁷ Marson, James & Grove, Thomas (2018) "In Russia the Corporate Raiders are often Cops" *Wall Street Journal* <wsj.com/articles/in-russia-the-corporate-raiders-are-often-cops-1533634200>

¹⁸ Lassila, Jussi (2019) "Brain Drain From Russia" *Finnish Institute of International Affairs* <fiia.fi/wp-content/uploads/2019/04/comment6_emigration_from_russia_eng.pdf>

¹⁹ Hedenskog, Jakob & Persson, Gudrun (Forthcoming) "Russian Security Policy" in Westerlund, Fredrik & Oxenstierna, Susanne (eds) *Russian Military Capability in a Ten-Year Perspective*. FOI.

samt ekonomiska och diplomatiska påtryckningar. Rysslands inblandning i västerländska politiska processer fortsätter, såsom under det amerikanska presidentvalet 2016. Ryssland anstränger sig likaledes för att undergräva EU:s enighet, exempelvis genom desinformationskampanjer och genom att finansiera EU-skeptiska politiska partier.²⁰

3.2 Utrikespolitik

Den illegala annekteringen av Krim och stödet till separatiströrelsen i Donbas fortsätter.

Ryssland ser sedan 2014 Krim som ryskt territorium och verkar för att denna uppfattning ska bli internationellt erkänd. Moskva anser sig ha tiden på sin sida och att västliga länder så småningom kommer bryta sin hittills enhetliga hållning gentemot Ryssland. Kontaktlinjen i Donbas har i princip varit oförändrad i flera år, men skärmytslingar förekommer regelbundet med skadade och döda som följd. Moskva fortsätter stödja utbrytarområdena ekonomiskt och militärt och har inget intresse av att avsluta konflikten utan betydande eftergifter från Kiev. Att hålla konflikten vid liv destabiliserar Ukraina och försvårar ytterligare ukrainsk integration i EU och Nato. Ryssland prioriterar detta högre än att återställa relationerna med Väst. Av samma anledning kommer de olösta konflikterna i Georgien (Abchazien och Sydossetien) och Moldavien (Transnistrien) förbli olösta under överskådlig framtid.²¹

Mellanöstern är fortsatt en prioriterad region och är en arena för Rysslands växande stormaktsambitioner.

Ryssland fortsätter sitt militära stöd till centralregeringen i Syrien, men Rysslands resurser är begränsade och Moskva vill undvika att hamna i ett Afghanistan-scenario som på 1980-talet. Moskva vill skicka en signal om att konflikter inte kan lösas utan att ryska intressen finns representerade vid förhandlingsbordet, även bortom Rysslands närområde.²² I kombination med intensifierade diplomatiska förbindelser ökar Ryssland sina ekonomiska band och vapenexport till regionen. Exempelvis förbättras relationerna till Nato-medlemmen Turkiet markant. Ankara har framhärdat i sitt beslut att köpa det ryska luftvärnsrobotsystemet S-400 trots påtryckningar från Washington.²³

Ryssland har fortsatt stort inflytande i sitt närområde och fortsätter sin integrationsagenda. Ryssland har haft ett betydande kulturellt, språkligt och ekonomiskt inflytande över flera länder i Centralasien och Sydkaukasien, men annekteringen av Krim har skakat om relationerna till grannländerna. Endast Armenien och Kirgizistan erkänner på ett tydligt sätt territoriet som ryskt, medan andra grannländer fortsatt är mer undvikande i sina ställningstaganden. Rent militärt tillför de andra medlemmarna i militäralliansen CSTO litet,

²⁰ Brattberg, Erik & Maurer, Tim (2018) *Russian Election Interference: Europe's Counter to Fake News and Cyber Attacks*. Carnegie Endowment for International Peace <carnegieendowment.org/files/CP_333_BrattbergMaurer_Russia_Elections_Interference_FINAL.pdf>

²¹ Hedenskog, Jakob & Persson, Gudrun (Forthcoming) "Russian Security Policy" in Westerlund, Fredrik & Oxenstierna, Susanne (eds)

²² Popescu, Nicu & Secieru, Stanislav (2018) Conclusion: Russia in the Middle East – from surge to quagmire? in Popescu, Nicu & Secieru, Stanislav (red.) *Russia's return to the Middle East: Building sandcastles?* Chaillot Paper No. 146. <www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/CP_146.pdf> s. 109-114.

²³ Hammargren, Bitte (2019) "Turkey's tightrope act: Staying in Nato while warming towards Russia" FOI Memo 6676. s. 3.

men det ger Ryssland en anledning att bibehålla militär närvaro i medlemsländerna. I Kazakstan och Kirgizistan finns dessutom militära installationer som är kopplade till Rysslands kärnvapenkomplex, vilka Moskva därför anser vara av existentiell vikt.²⁴ Relationerna till Belarus fortsätter vara komplicerade. Landet ses av ryska allmänheten som Rysslands närmaste allierade, men Moskvas försök till djupare integrering mellan de båda länderna möter alltmer motstånd i Minsk som ser sin självständighet undermineras.²⁵

Ryssland ser Kina som en strategisk partner och en motvikt till USA. Relationerna till Kina har byggts upp under de senaste årtiondena och Kina är den största handelspartnern efter EU, både vad gäller import och export. Västvärldens fördömanden och sanktioner efter det ryska agerandet i Ukraina gör Moskva mer isolerat och ökar dess benägenhet att vända sig österut. Kina ses som en partner i kampen om att förändra den internationella ordningen och bryta den amerikanska dominansen. Trots ett styrkeförhållande som är alltmer i Kinas favör och ett intensifierat kinesiskt intresse för Centralasien, som inte alltid överensstämmer med ryska mål, är Moskva inte i någon position att öppet opponera sig mot Peking.²⁶

Smältande polarisar i Arktis öppnar upp nya möjligheter i norr. I Arktis har Ryssland tre huvudsakliga prioriteringar: säkerhet, energi och kontrollen över Nordostpassagen.²⁷ Säkerhet är det område som fortsatt kommer ha högsta prioritet och satsningar görs för att öka Norra marinens militära förmåga, inte minst med tanke på den roll som de strategiska ubåtarna spelar för den nukleära andraslagsförmågan. Flera områden i de ryska delarna av den arktiska regionen är rika på gas och olja, och flera utvinningsprojekt genomförs. På tjugo års sikt kan djuphavsextrahering av energiresurser bli gångbart, men för det behövs teknologi och utländska investeringar, vilka försvåras av västliga sanktioner. Framförallt kommer de globala energipriserna att spela en avgörande roll för rimligheten i sådana projekt. Kommersiell linjesjöfart över Nordostpassagen (som löper längs Rysslands ishavskust och är cirka 35 procent kortare än Suez-rutten) kan bli ekonomisk hållbar kring 2040 förutsatt att ismältningen i Arktis håller nuvarande takt och att infrastruktursatsningar görs.²⁸

²⁴ Hedenskog, Jakob & Holmquist, Erika & Norberg, Johan (2019) *Security in Central Asia: Russian Policy and Military Posture*. FOI-R--4756--SE. s. 66-67. Persson, Gudrun (2019) "Conflicts and Contradictions: Military Relations in the Post-Soviet Space" in Moshes, Arkady & Racz, Andras (red.) *What Has Remained of the USSR: Exploring the Erosion of the Post-Soviet Space*. FIIA Report No. 58, ss. 41-58.

²⁵ Foy, Henry & Pronczuk, Monika (2019) "Belarus Dismisses Speculation of Unification with Russia" <ft.com/content/d80c8f5c-14c1-11e9-a581-4ff78404524e>

²⁶ Stronski, Paul & Ng, Nicole (2018) *Cooperation and Competition: Russia and China in Central Asia, the Russian Far East, and the Arctic*. Carnegie Endowment for International Peace <carnegieendowment.org/2018/02/28/cooperation-and-competition-russia-and-china-in-central-asia-russian-far-east-and-arctic-pub-75673>

²⁷ Granholm, Niklas & Carlsson, Märta & Korkmaz, Kaan (2016) "The Big Three in the Arctic: China's, Russia's and the United States' Strategies for the New Arctic" FOI-R--4296--SE s. 14-5.

²⁸ Ørts Hansen, Carsten & Grønstedt, Peter & Lindstrøm Graversen, Christian & Hendriksen, Christian (2016) *Arctic Shipping – Commercial Opportunities and Challenges*. CBS Maritime <services-webdav.cbs.dk/doc/CBS.dk/Arctic%20Shipping%20-%20Commercial%20Opportunities%20and%20Challenges.pdf >

Ryssland ökar sina ansträngningar för att stärka sitt inflytande i Afrika. Sedan 2015 har Ryssland tecknat militära samarbetsavtal av olika omfattning med över 20 afrikanska länder, och det finns indikationer på att landet sonderar möjligheterna till att etablera en militärbas kring Afrikas horn eller Libyen. Trots betydande naturtillgångar inom landet behöver Ryssland importera vissa råmaterial, däribland flera sällsynta jordartsmetaller, vilket är en av anledningarna till varför relationerna med flera afrikanska länder är av strategisk vikt.²⁹

Ryssland är fortfarande beroende av energiexport, och försöker hitta alternativa rutter och nya marknadsandelar. Ryssland strävar efter att utveckla nya gasledningar till västra Europa, såsom Turk Stream i Svarta havet och Nord Stream-2 i Östersjön, för att kringgå Ukraina och därmed ha en bättre kontroll över leveranserna från början till slut. Samtidigt väntas den europeiska konsumtionen av gas på 20 års sikt halveras från dagens nivåer. Ryssland ser därför Kina som en allt viktigare exportmarknad. Diplomatiska närmanden görs till Saudiarabien och Qatar för att öka Rysslands möjligheter att påverka de globala oljepriserna.³⁰

3.3 Försvarspolitik

Ryssland fortsätter vara världens näst största vapenexportör, efter USA, och står för cirka 20 procent av den globala försäljningen. Enligt SIPRI var de tre största köparna av ryskt material mellan 2014–2018 Indien (27 procent), Kina (14 procent) och Algeriet (14 procent). I Afrika är Ryssland den enskilt största vapenexportören.³¹

Rysslands fortsätter sin militära modernisering och förmågeökning, trots minskande försvarsanslag. Efter tio år av reformer och substantiella satsningar på militären har militärbudgetens andel av BNP minskat, från 5,5 procent 2016 till 3,9 procent 2018 enligt siffror från SIPRI.³² Rysslands nya beväpningsprogram, som löper mellan 2018–2027, är mindre i än sin föregångare, men framstår samtidigt som mer fokuserat och genomförbart. Programmet allokera 19 000 miljarder rubel till Försvarsministeriet för anskaffning av materiel, reparationer samt FoU. Fokus ligger på högprecisionsvapen för land, luft och hav, obemannade flygplan, kommunikationsutrustning, utrustning för militärtjänstgörande, samt telekrigföring.³³ En ambition för försvarsindustrin är att hälften av produktionen ska vara civil eller med dubbla användningsområden till 2030. Målsättningen är att de ryska väpnade

²⁹ Hedenskog, Jakob (2018) "Russia is Stepping Up its Military Cooperation in Africa" FOI Memo 6604.

³⁰ Rossbach, Niklas H. (2018) "The Geopolitics of Russian Energy: Gas, Oil and the Energy Security of Tomorrow" FOI-R--4623--SE. s. 54-70.

³¹ Wezeman, Pieter D. & Fleurant, Aude & Kuimova, Alexandra & Tian, Nan & Wezeman, Siemon T. (2019) "Trends in International Arms Transfers, 2018" SIPRI <sipri.org/sites/default/files/2019-03/fs_1903_at_2018_0.pdf>

³² SIPRI (2019) *Military Expenditure by Country as Percentage of Gross Domestic Product, 1988-2018*.

<sipri.org/sites/default/files/Data%20for%20all%20countries%20from%201988%E2%80%932018%20as%20a%20share%20of%20GDP%20%28pdf%29.pdf> s. 13.

³³ Malmlöf, Tomas (2018) "Russia's New Armament Programme - Leaner and Meaner" FOI Memo 6365. Rufs Briefing Nr. 42.

styrkorna ska uppgå till drygt en miljon militär personal. Det finns få indikationer på att styrkorna kommer utökas signifikant i närtid.

Kärnvapenförmågan ges en allt större betydelse av den politiska ledningen. Kärnvapen ses som omistliga för Rysslands nationella säkerhet och är centrala i rysk strategisk avskräckning. Dessutom ses de som en bärande del i landets stormaktsanspråk. Kärnvapenkomplexet genomgår en omfattande modernisering och övningar och beredskapskontroller genomförs allt oftare. I den ryska militära debatten återkommer emellanåt tankar om ”preventiv användning” och användandet av taktiska kärnvapen som ett möjligt medel för de-eskalering av konventionella konflikter.³⁴ Upphävandet av INF-avtalet om kort- och medeldistansrobotar mellan USA och Ryssland ökar spänningen på den europeiska kontinenten och öppnar upp för en eventuell framtida nukleär kapprustning och utplaceringar av tidigare förbjudna system.³⁵

³⁴ Westerlund, Fredrik & Persson, Gudrun (2018) ”Ryska kärnvapen: doktrin och förmåga” FOI Memo 6329.

³⁵ Kramer, Andrew E. (2019) “Russia Pulls Out of I.N.F. Treaty in ‘Symmetrical’ Response to U.S. Move” *New York Times* <[nytimes.com/2019/02/02/world/europe/russia-inf-treaty.html](https://www.nytimes.com/2019/02/02/world/europe/russia-inf-treaty.html)>